

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

Prețul Abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane
 " " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 5 " "
 " România și străinătate pe an . 14 franci
 " " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Prețul inserțiunilor :

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
 la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu-
 vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.

Correspondențele se adresează redacțiunii

„FOAIA DIECESANĂ“;

care hani de prenumerațiune și inserțiuni la

ADMINISTRAȚIA

Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Studiu

despre Celți și numele de localități

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(Continuare)

Gruniu

Cracul de deal dela sud-ostul comunei până sub dealul Fața mare se numește Gruniu. Gruniul Peichei e cracul dintre ogașul Peichei și valea Cuptoriu, pe carele se suie în Tilva mare. Astfel Gruniu sunt două cracuri de deal. În operat se zice: „Pe gruniu ne suim într'un deal sau munte!“ În acest mod înțelesul cuvântului gruniu e priceput în comună, și înseamnă dară un crac de deal, un deal mai mic, o parte mai din jos de deal, pe care se suie la înălțime mai mare.

Numele Gruniu porcede din gar=gra deal și an, un mic, sufix de diminutiv, deci deal mic, și astfel în Măidan îi pricep înțelesul, ca și când și azi ar locui Celți pe acolo. Giri în sanserita deal, giri guhan, gaură, peșteră de deal; gahan=caună; giri domn demn de venerare.

Eh! dar Slavii, toate numele locale deosebi de dealuri porcese din formele gar, ger, gir, gor, gur, gra etc. le țen de slavene pentru-că în poloneza gora înseamnă munte deal, goral cel ce locuiesc pe deal, gurnic ocniariu; muntean; în sârbeasca: gora deal munte, 2) pădure, gorjaniu muntean, gore sus, de sus; și fiindcă g trece în h, la Boiemi: hora deal, hornic om de munte; de aci Hornjakii se numesc Slovacia, carii locuiesc pe dealurile nord-vesticeale Ungariei, și Horakii Slavii de pe dealurile Moraviei spre Boemia. În limba românească din Bănat se folosește gornic pentru păzitorii de păduri și câmpuri.

La întâia vedere par' că te prinde groază, când sci atâtea nume cu gar și alte forme, și se fie slavene! Dar' Slavii au uitat lucrul principal, anume, că ei au venit în Europa în secolul al 6-lea, și că Europa vechiă era deja plină cu nume din răsădina gar și celelalte forme!

Să le vedem. Garganus munte în Apulia; Gargaron vârful muntelui Ida în Troas, de 1750 m. amintit la Herodot, 408 ant. Cr. Geraistos vârful de deal în Attica; Geraistos deal și oraș în Euboea, la Herodot. Gerania delime de 1370 m. între Corint și Megara; an aci e diminutiv; ia înseamnă teren. Gergovia deal în Gallia în Aquitania; Gerontion deal în Arcadia, aci on e diminutiv; t prejur, ion loc. Granius Licinianus un scrietoriu roman pela 44 ant. Cr. Groneia oraș în Phokis. Gryneia oraș în Aeolis; on și yn sunt diminutive. Gyrai Petrai stenci în Euboea încă la Homer, pela 950 a. Cr. Alpii Graii la Romanii vechi, munții dela Cenis până la Sanct Bernard. Gruras, munte în Campania. Pare-că mi-se ușurează inima. Dar' ne mai ajută și Celții.

W. Obermüller [I 560, 568] arată, că la Celții grianan a însemnat *Bergrücken* adică spate de deal. Acest cuvânt porcede din gir=gri deal, an mic și an din capăt, loc; deci grian a putut fi odată cuvânt de toată ziua la vechii locuitori ai Măidanului, căci numai așa a putut remâne până azi Gruniu, ce și după literă și înțeles e identic cu grian.

Nume locale din alte părți sunt: Garanberg deal în Württemberg; Garenberg un spate de deal în Reinhardtswald. Greingau un teritoriu, ce zace pe spate de deal, lângă Osnabruch, Granberg deal în Suedia. Graninge sat în Svițera; inge e un sufix compus din in loc și ca=ga, loc, se folosește la nume de sate; ba adese-ori se mai adaugă un en și astfel ingen. Granen, Gronon 2 sate în Spania; Grinsperg deal în Svițera. Gruna în Prusia și în Sationia, Grunebo [bo loc] loc în Suedia. Grunigel un prejur de dealuri în cantonul Bern. Gueret [ghere] oraș pe o coastă de deal în Franca, Guernica în Spania; Gir o muntenie în India, Giraumont munte în Franca, unde cătră celticul gir, s'a adaus romanicul mons. Grue [auzi, auzi!] în Norvegia, Gryon în Svițera. *Agrinion* demos, un ținut mic în Grecia vechie. Granit un fel de peatră; petritele se numesc de regulă după numele dealului, de unde s'au scos. Graniti loc în Italia. Să ajungem la numele de pe teritoriu românesc.

Gruin sat în com. Caraș. În nume de deal *in* e diminutiv, în nume de sat, *in* înseamnă loc; deci gar-in deluț, sau loc la deal. Gruinhegy [hegy deal] sat în comitatul Biorului. Gruin-lung ung. Hosszúliget sat tot acolo. În România: dealul Gruului, Gruitul gardului, munte în jud. Gorj, apoi Gruitul negru, Gruia, Gruianca, Gruieni; Granole. În formele Gruiu, adică fără de n, n s'a immuiat elidal, cum p. e. zicem și cuiu și cuniu.

Gorj e numele unui județ muntos; din gor deal, munte; j din ca, ga-ja prejur, ținut; după înțeles e identic cu Dolj, asemenea prejur de deal. Așa sunt convins, că Slavii la aceasta temă nu vor mai sta de vorbă, căci gor nu-i special slavean, ci aric.

Ivana, Apus

La nordul satului Măidan sunt două pârâie numite Ivana. Pârâul poate însemna altceva, decât pârâu? Ba! Numele Ivana purcede din abh-an, abh apă și an mică, adică pârâu. La Cimbri ach, aha apă; la Gălici abh apa, abh-an apă mică, la Cimbri aber nume pentru riu adică apă mai mare, din abh apă er, mare; în celtica în genere afon și avon pentru pârâu (abh-on). După M. Bullet la Galli, Bretoni, Iri, Scoți: ab, am, av, apă rfu; aban, amañ, avan, apă mică, rturel: afa apă, abin, apin, abon, afon, apon avon, rturel; uva la Baschi apă, appia, o specie de vas de apă după Glosarele antice. Ap în Sanscrita apă; Apas la Indi nimfele de apă; sau dev apatnis (dev lat. divus, apatnis, apă t loc, nae femei, abnadi, amnadi lat. amnis) fluviu de apă.

Ivan la Slavi, deosebi la Ruși e atâta cât numele Iuan, Iuon. Nu va crede nime că pârâiele au nume de botez, creștine. Apoi deși p. e. în România se află, Mătușa Ioana, fântână însemnată în j. Mehedinț, Ioana nu-i dela numele de botez, ci din ean apă, din care cuvânt e pârâul Anio de lângă Roma, marea Ionia, și vadul Anei din România.

Celticul ab trece prin o mulțime de forme; a se schimbă în toate vocalele și b în f, m, p, v; astfel Ivana purcede din iv, apa și an mică. Exemplele ilustrează mai bine. Abana fluviu în Siria, ab apă, an mică. Aban, rturel la marginea țărilor Curland și Lifland. Ab-ach fl. în Prusia, ach apă. Abbeg fl. în Irlanda, beg mic. Abbeville oraș la rful Somme în Franța, ab apă, be loc, ville sat. Ablach lângă Mengen curge în Dunăre, ab apă, l, din li mic, și ach apă; Abbenbrunnen în Hessen, din abh-an. Abersee lac în Austria de sus, ab apă, er mare aber nume comun pentru rturel, se reafă în Dan-aper Dnipro. Af-ar teren la țărmul mării roșii, af apă, ar loc. Africa din af apă, er mare, ik loc. Af-er, af apă er om. Apaach pârâu în Reichsland; Apamea or. la Euphrat, ap apă, am=ma loc; Ape curge în Diemel; Apt or. în Franța la rful Cal-avon (cal deal, avon pârâu, vezi Chilav-ița). Ava [Av-va] or. la rful Irawady în India. Ave fluviu în Portugalia. Avis fluviu în Italia. Avondale or. în Scoția, dale cetate. Affenbach, Ape, Holzape, Appenborn, Appenbach, Apel, Apfelbach, Avenbach, Avens fl. în Etrusia, Avon multe ape în Anglia. Effenbach, Epp-

bach; Eapa pârâu în jud. Neamț se varsă în Bistrița, din ab, ep apă și nu animalul iapa.

Ibach [abh-ach] pârâu în Baden; Ibar fluviu în Servia, ib apă, ar mare=aber. Ibben-buren, abh-en, iară buren e tocmăi aceea, ce e Buroni. Iffelsdor în Bavaria, if=abh și el=li mic; dor e repetițiune din dwr. Ips fluviu în Austria, în vechime Ipha [abha]. Ivar [abh-ar] numele vechiu pentru Salzach curge în Inn. Ipek în Turcia la rful Bistrița, din ip=abh, ek loc. Ipoly nemț. Eipel rturel, unul în Boemia altul în Ungaria, ip apă și el=li mică. Iver în Anglia, Ivenus în Irlanda. Ivrea în Italia la rful Dor Baltea, Ivrey în Franța la rful Eure.

Astfel Iv-ana înseamnă: abh-an, apă mică. Ibanolis un nume din Caria, încă la Herodot. În România se află Ibana sat, dar' nume rău pentru sat, și dacă zace la apă mică, trebuie scris: Ib-an-na. Ibaneasa pârâu se varsă în Jijie; în essa e adouă-oraș apă. [Vezi Gladeș].

Am, amh apă și cu diminutiv amhain pârâu la Celți. Am-ur rful în Asia, am apă, ur mare; amphora la Greci cărceag de apă, din am apă, phor purtătoriu; amnis la Latini rful, deosebi pârâu, din amhain, în amnis n e diminutiv, is nu înseamnă nimic. Din am e la noi um-ed la Latini cu aspirațiune, humidus și azi la noi uma, pământ moale, udat; din ab-ar la Latini uv-id-us la noi umed; id=ed e sufix de însușire.

Din abh, prin strămutarea lui a în toate vocalele și a lui b în f, m, p, v, se află câte-va sute de nume de pârâie, de rturel, de lacuri; și apoi vocalele iotisându-se, adică punându-se i moale înainte, se află alte sute de nume. Apus rful în Dacia. Gl. Tocilescu p. 611 scrie: „Aperiu în Prusia; apu-s fântână, isvor; litv-upiș, sanscrita ap, apă, persice ab. Aff rturel în Franța, Abus, numele vechiu al rfului Dava în Spania. Abos, Abus, rful în Britania mare [la Ptolomeu] Ave rful în Portugalia. Ací sunt de o părere.

Jitiniu

Valea sau rturelul Jitiniu desparte otarul Măidanului de al Steierului, curge prin satul Ciudanoveț și satul Jitiniu și se varsă în Caraș. Astfel Jitiniu e un rturel, și un sat și fiind când-va acolo, știu că zace pe deluț și între dealuri; pozițiunea satului e dară la deal mic

Jit [zi zsit] înseamnă deal, *in* înseamnă mic; deci deluț: iară numele rfului înseamnă jit deal și in, apă, deci apă, rful de deal. Prea adese-ori se află, că numele dealului și al pârâului după litere sunt identice, dar' nu și după înțeles. Până aci încă nu avem conceptul, că Jitin e și sat și lipsesce atare sufix; dar în înseamnă și loc deci Jit-in înseamnă și loc la deal; dacă p. e. Romanii vechi ar fi făcut aci un oraș Par fi numit Jit-in-ium, iară Grecii Jitin-ion. Încât în operat e Jitiniu, i, e numai imoiaraa lui n.

În România se află numele Jitie pădurice și în alt județ Jitie, sat; unde ie înseamnă loc. Jiticean o mănăstire numită după numele localității, unde én=ean e sau diminutiv pentru jit deal, sau înseamnă apă. Jiticean podul pe Tesluiu. Nu are înțeles, e rău cules. Jitioara o moșie

nelăcuită. Aci oara e sufix românesc, și acest nume ar corespunde pentru o apă mică la deal. Astfel e destulă materie pentru de a ne interesa de numirile aceste.

Jit purcede din id, deal, identic cu Id-a dealul de pe insula Creta; la Ida s'a născut Zeus. Ida deal în Troas în Asia mică; Idalion promontoriu și oraș pe insula Cipru; id=deal, al=nalt, ion loc pentru a însemna oraș. Id s'a iotizat, adică s'a pus i moale (la alte popoare j), care a trecut în j (zse, la unele popoare) deci iud jid, ce se reafă în numele Jid-an, Jidov, și ce însemnează om de deal, delean nemț. Berg-er.

Dr. At. Marienescu

(Va urma)

Sărbătoarea Stului Nicolae în Caransebeș

Ziua Sântului Nicolae e o sărbătoare însemnată pentru Românii de pretutindenea, este însă de dublă însemnatate pentru noi cești din diecesa Caransebeșului, de oare-ce în aceasta zi sărbăm și onomastica Prea Sântiei Sale, Dlui Episcop Nicolae Popea. Precum în toți anii, așa și astimp, în presara zilei Sântului Nicolae, bunul nostru Arhieru a binevoit să primească expresiile de iubire, stimă și grațitudine ale tinerimei dela institutul teologic și pedagogic, într'o sală a institutului diecesan. Și pentru ca să putem da publicului nostru cetitoriu ocazie a cunoaște — cel puțin în liniamente generale — sentimentele, de cari e încălzită și condusă tinerimea Institutului față de Capul diecesei noastre, lăsăm să urmeze aci programul acestei sărbări.

Un frumos „Imn ocașional“ scris de stud. în curs. III teol. Al. Muntean, și pus pe note în sextect de Prof. Antonie Sequens, a făcut începutul festivității. Atât tinerimea, care l'a executat, cât mai ales conducătorul ei, Prof. A. Sequens, au dat puternică dovadă, că știu să se inspire de ce e nobil și frumos. Textul „Imnului“ e următorul:

Imn ocașional

Cu suflet înălțat la ceriuri
Rugați pre Domnul Dumnezeu,
Să-și verse milele bogate
Spre bunul nost' Arhieru.

Vieța-i scumpă ni-o lungească
Să fim cu cuget liniștit,
Că pentru legea strămoșască
Avem luptăciu nebiruit.

Luciască mintea-i luminată
Spre intristatul său popor, —
Că se se nască'ntrênsul fapte,
Ce duc la gloriei și onor!...

Lăudați-l dar cu 'nsuflețire
Și se scrieți numele în sin
Păstorului, ce'n suflet poartă
Iubirea neamului Român!

A urmat apoi „Cuvântarea“ de felicitare, lucrată și predată de stud. curs. III teol. Iancu Ișfan Stan, care este următoarea:

Prea Sântite D-le Episcop!

Sânta noastră biserică întemeiată pe învățătura Domnului nostru Isus Cristos și a Sântilor săi Apostoli, tot-deuna a venerat pe Sânti, stabilind întru memoria lor anumite zile, spre a celebra cu cântări de laudă amintirea lor, și a le cere întervenirea pentru noi înaintea Mântuitorului nostru. Una din aceste sărbători este și aceea, în ajunul căreia ne aflăm astăzi. Creștinii ortodoxi o serbează cu multă credință și mare pietate, urmând învățături marelui

Apostol al neamurilor, care ne zice: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari Vê grăesce vouă cuvântul lui Dzeu, și privind la săvârșirea vieții lor să le urmați credința.“

Dar, dacă această zi este o zi sântă, o zi de sărbătoare, o zi de bucurie pentru întreaga biserică, cu atât mai solemnă și mai sântă este ea pentru Creștinii din aceasta diecesă, căci pe lângă aceea, că ne aduce aminte de marele Ierarch dela Mira Liciei, ne mai amintesc de bunul nost conducătoriu și părinte. Zic bunul nost conducătoriu, fiind-că Prea Sântia Voastră urmând întru toate cuvintelor Mântuitorului, că „păstorul cel bun își pune și sufletul pentru oile sale,“ ați luptat necontenit pentru binele și prosperarea atât a bisericii, cât și a mult cercatei noastre națiuni, nebăgând în samă nici pedicele, nici greutatele, ce a-ți întâmpinat atât din partea unora, cari n'au înțeles mărețele idei ale P. S. Voastre, cât și mai vârtos din partea neîmpăcaților noștri rău voitori.

Ne-ați dat un exemplu viu de fapte mărețe și virtuți creștinesci, și prin persoana Voastră a-ți constituit un model vrednic de imitat în ale iubirii de neam. Dovadă despre aceasta sunt nenumeratele fapte, ce a-ți săvârșit în decurs de aproape jumătate de veac.

Oare nu e cunoscut astăzi pretutindenea, de toți Românii, că P. S. Voastră se cuvine o bună parte din meritul pentru reînfițarea Metropolei noastre? P. S. Voastră a-ți fost acela, care alătura cu marele bărbat al națiunii și bisericii noastre, Andreiu, neruțând nici osteneală, nici jertfă, a-ți luptat pentru realizarea acestui vis visat de Românii ortodoxi în restimp de 200 ani?

Oare cui avem în mare parte să mulțămim, că am ajuns la starea, în care ne aflăm astăzi, și că avem aceea ce avem, decât P. S. Voastre, căci P. S. Voastră îndată după ce simțiți pentru biserică și națiunea noastră vre-un pericol din vre-o parte, deși cam îngreoiat prin povara anilor, dar tiner încă cu sufletul și cu inima totuși Vê aruncați ca un adevărat erou în luptă pentru apărarea drepturilor și așezămintelor noastre bisericesci și strămoșesci.

Cine nu recunoaște în înfițarea fondului de pensiune pentru preoți una din cele mai părintesci îngrijiri, îngrijire, prin care s'a asigurat soarta preoților în cas de neputință!

Oare cine nu V'a admirat, când în primăvara trecută, în toiul luptei contra așa numitelor proiecte de legi bisericesci, cu mână tare și cu braț înalt a-ți combătut pre susțitorii lor cu cele mai puternice dovezi întocmai ca și sântul dela Mira, pe reuțaciosul Arie, în sinodul dela Nicea.

Acasta este cauza, din care am zis, că ziua aceasta e o în-doită sărbătoare pentru creștinii din diecesa Caransebeșului.

Acasta este motivul, care ne îndeamnă și ne va îndemna tot-deuna a mulțumi prea bunului Dumnezeu, pentru-că ascultând ruga umiliților săi servi, s'a îndurat a ne da în persoana P. S. Voastre un adevărat Părinte sufletesc.

Primiți deci Prea Sântite Stăpâne și din partea noastră a elevilor dela institutul teologic-pedagogic adânc simțita mulțămită pentru părinteasca iubire, ce a-ți binevoit a o dovedi tot-deuna față de noi, și pentru îngrijirea, ce aveți necontenit în scopul, ca din noi să se facă preoți și învățători, cari să poată ținea față împrejurărilor vitrege în cari ne aflăm. Prea bunul Dzeu să Vê trăească încă la mulți, mulți fericiți ani, spre înaintarea și fericirea bisericii și națiunii noastre.

Întru mulți ani Stăpâne!

După această măduoasă cuvântare a urmat executarea piesei „Iată ziua triumfală“, de Humpel.

Și aci corul ș-a implinit în mod demn chemarea.

A urmat „Oda ocașională“ compusă și declamată de stud. teol. c. III. Al. Muntean

„O dă“

închinată Prea Sântiei Sale Dlui Episcop: Nicolae Popea.

Preste munți cu fruntea 'n ceriuri
Preste văi și riuri late,
Unde 'n mii și mii de piepturi
Inima română bate —
Pretutindeni, mic cu mare
Merg Românii la 'nchinare!

Azi a dragostii virtute
Cu al limbii graiu de miere
Nu unescă 'n gând și suflet
Prin o magică putere, —
Si 'mplinim cu voe bună
Legea noastră cea străbună!

Legea! . . ea Te 'nsuflețesc,
Legea! . . ea T-e talismanul,
Căci, ea, sântă, îl ridică
Din jug pe Român, sërmanul, —
Și în inima-i creștină
Varsă mana ei divină!

Și creștini sântem, Părinte,
Că sêrbăm pe luptătorul,
Care-a suferit martiriul
Pentru Christ — și tot poporul;
Cărui Tu urmezi în nume
Ca — și 'n fapte mari și bune!

Când dușmanul ne apasă
Bland 'ne zici: „Păziți credința!
Treji și una fiți în lupte
Și ne-ajută Provedința!“ ...
Și-om lupta cu arme sînte
Neclintîți — tot înainte!!

Fii Tîi, cești mai de-aproape,
Azi la ziua Ta măreață
Îți inchin' a lor iubire
Și credința pe vieată, —
Căci ești ingerul de pază,
Ce preste popor veghează!

Fie dar, ca tot Românul
Mîi de veacuri înainte
Sé măreasc' a Tale fapte
Din tată 'n fiu, scump Părinte;
Ca s' admire 'ntreaga lume
Sânt și falnicul Teu nume!

P. S. Sa Părintele Episcop mulțămescce elevilor pentru gratulațiunile aduse, și indemnându-i ca conscii de chiemarea lor sê-și dee silința a se deprinde numai în cele bune, li împărtășescce binecuvântarea arhierescă.

*

Mâne zi, adecă în ziua sântului Nicolae Prea Sântia Sa Domnul Episcop a binevoit a primî felicitările mai multor corporațiuni și persoane din loc. Cea dintăiu corporațiune a fost a membrilor consistoriului, a preoțimeii locale, a profesorilor dela institutele noastre, — la cari s'au alăturat încă și alți Domni — condusă de P. C. S. Părintele Arhimandrit Filaret Musta.

S'au mai prezentat: Dl colonel al regimentului Nr. 43, carele se afla aici în afaceri militare, fiind însoțit de dl vicecolonel Zirl; senatorii dela magistrat Burdea și Bartolomeiu; domni dela comunitatea de avere; dl vicecolonel în pensiuene Schwerenfeld etc.

Prea Sântia Sa a primit și foarte multe telegrame de felicitare atât din diecesă, cât și din afară de diecesa noastră.

Impresiuni

dela Inmormântarea Episcopului sêrbesc din Vêrșeț
Nectarie Dimitrieviciu

După cum este deja cunoscut, Episcopul sêrbesc din Vêrșeț Nectarie Dimitrieviciu a repausat pre neașteptate Luni dimineața în 20 Noemvrie a. c. v., iar Vineri în 24 Noemvrie s'a înmormântat. Fiind în nemijlocită apropiere de Vêrșeț și primind și scirea pozitivă, că Prea Sântitul Domn Episcop al nostru Nicolae Popea va fi reprezentat la înmormântare prin Părintele Arhimandrit Filaret Musta, m'am decis sê merg și eu.

Impresiunile primite cu această tristă ocaziune crezându-le de ceva interes pentru cațitorii Foaei diecesane, i-mi iau voie a le comunica aci.

Sosit la Vêrșeț în ziua deșptă pentru înmormântare, înainte de toate m'am informat dacă s'a

staverit vre-un program, cum se obicinuesce a se staveri la astfel de ocațiuni. Nu am aflat însă nimic pozitiv în privința aceasta. Din cele întemplate la însuși actul înmormântării am tras însă coucluziunea, că afară de oara înmormântării, de ceremonii, ceremonieri și de direcțiunea conductului, nu s'au luat nici o dispoziție, ci s'au lăsat toate în voia întemplantării. Între astfel de împrejurări, de ordine nici vorbă nu a putut sê fie. Reprezentantul Prea Sântitului Domn Episcop al nostru se afla în multe rënduri greu strimtorat de imbulzala publicului asistent.

Dar aceste scăderi fie puse în contul doliului profund și a zăpăcelei, ce a cuprins toate spiretele la moartea neașteptată a vrednicului Episcop.

Actului înmormântării a precedat celebrarea St. liturgii în biserica catedrală, unde de mai nainte erau transportate rămășițele pămîntesci ale marelui defunct. St. liturgie s'a început la 12 oare (?).

La începutul liturgiei până cătră „fericiri“ a fost în biserică un tumult asurzitoriu cauzat prin futrarea publicului, carele îngreuna preste măsură răspunsurile la timp ale corului. Această larmă asurzitoare și nedescriptibilă, așa cred, s'a datorit curiosității poporului de rënd strêin, a ignoranței suverane a celui autohton și lipsei lui de pietate cătră prelatul defunct și locașul dumnezeesc; dar nu se poate nega, că și lipsei de un program bine staverit și executat.

Astea ar fi momentele regretabile la înmormântarea Episcopului sêrbesc și poate neevitabile la astfel de ocațiuni. Au fost însă și momente redicătoare de inimi. St. liturgie s'a celebrat cu o pompă rară și cu profuudă evlavie. Stranele s'au arêtat la înălțimea chemării și ceea-ce m'a impresionat adênc a fost, că inteligența laică sêrbă cânta secundând fericirile, irmosul, priceasna. Un medic cu stare materială frumoasă și mult căutat sta lângă strana dreaptă și secunda fericirile și irmosul încât m'a uimit! Oare la noi întemplant-se așa?

Corul (mixt) al catedralei sêrbe din Vêrșeț a cântat în mod răpitoriu. *Cheruvicul*, sânt și cu vrednicie au fost predate cu desteritate artistică. Nu e vorba! în de ale corurilor suntem noi Românii superiori Sêrbilor. M'am cugetat însă la corul catedralei noastre din Caransebeș și m'a cuprins un fel de geloșie. Nu, că doară corul nostru nu ar presta lucruri mulțămitoare, ci pentru că al Vêrșețului îi este superior.

Inferioritatea corului catedralei din Caransebeș zace în organizația lui. Sê compune din teologi și pedagogi, cari după trei ani îl părăsesc, așa dară înainte de a-și însuși măcar ruțina tehnică.

Școpul este a cresce pentru comunele bisericesci măestrii de coruri. Oare s'a ajuns ori sê va ajunge când-va acest școp? cunosc o muțime de teologi și pedagogi absoluți, cari de toate pot fi buni, numai de conducători ai unui cor vocal nu.

Iar cei ce pot instrua și conduce un cor vocal sunt „rari nantes.”

Ar trebui abstat dela o astfel de procedură. Dee-se fiitorilor preoți și învățatori instrucțiunea necesară în cele ale muzicii vocale, dar grijască cei competenți ca și catedrala să aibe un cor bine-scolat, compus din elemente alese și stabile, cari doară nu vor lipsi în Caransebeș.

Imediat după liturgie s'a început prohodul sub conducerea Episcopului din Neoplanta. O mulțime de preoți asistenți au executat duioasele cântări rituale cu o precisiune și rutină admirabilă. Trebuie să recunosc că în aceste sârbii ni sunt superiori. Preoții lor sunt cântăreți escelenți. Aproape toți dispun de voce plăcută, sonoră, atrăgătoare și cântările rituale le știu perfect. Să vede că mult pond se pune la ei pre învățarea acestor cântări, cari executate cum se cuvine totdeauna au exercitat o înfrunțare fascinatoare asupra credincioșilor.

La noi de un timp încoace arare-ori întâlnesci un cântăreț bisericesc de dai Doamne și și mai rar unul carele atară de glasuri, să știe perfect vre-un cheruvic, vre-o priceasnă, podobile și irmoasele.

Institutele noastre teologice și pedagogice ar trebui să cultive mai cu iubire cântarea bisericească, căci ea este nu numai o parte esențială a cultului divin, ci și un puternic mijloc de a atrage creștinii la biserică, a le înmuia inima și a o face capabilă de primirea virtuților, ce le propagă evanghelia. Să nu uităm, că biserica orientală e atrăgătoare prin cultul ei și că o parte a acestui cult e cântarea.

De aceea Dl-or profesori de teologie și pedagogie, Vă rog frumos! mai puțină muzică vocală și instrumentală și mai multă cântare bisericească, căci elevii D-Voastre nu toți vor fi conducători de coruri, toți însă au să fie negresit cântăreți de strană și, iertați-mi francheța, în strană sunt cam slăbuți.

După prohod a urmat conductul prin strada reședinței, și prin piața mare îndărăt în catedrală, unde se află cripta episcopescă și unde s'au așezat la repausul vecinic rămășițele pământesci ale demnului prelat sârbesc Nectarie Dimitrieviciu, căruia Atotputernicul să-i așeze sufletul cu dreptii.

Mihaiu Juica

Prelegeri din teoria muzicii

făcute pentru elevii institutului pedagogic-teologic din
Caransebeș

La unele popoare tocmai depărtarea aceasta caracterizează cântarea populară. Delăturând aceasta prin suirea tonului al VII-lea cu o semitreaptă din scara minor-armonică, dobândim:

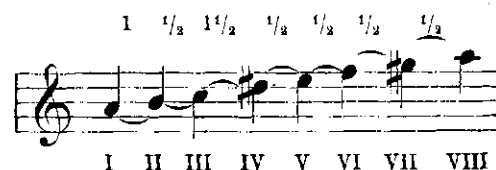

Făcându-se schimbarea aceasta din cauza melodiei se numește *scară minoră melodică* și se folosește mai ales în formă pogoritoare, cea *minoră armonică* ca suitoare și pogoritoare în mod egal, ear cea *melodică* mai mult în direcțiunea suitoare. Forma scării minore melodică seamănă mai mult decât celelalte cu scara majoră cu nume egal și se deosebește de aceasta numai prin un ton, anume prin tonul al treilea, prin ceea ce tonul acesta este cel mai caracteristic, fiindcă la auzirea lui putem deosebi scara *majoră* de cea *minoră*.

Minoră melodică.

Cântările populare, mai ales cele duioase ale Românilor, Sârbilor, Slovacilor, Magiarilor etc. au ca basă o scară deosebită de cele cunoscute, până acum și se poate numi scară *națională*. Dacă suim tonul al IV din ori-ce scară *minoră armonică*:

Scim, că la formarea scârilor *major*e ca și celor *minore* pe diferite tonuri, trebuie să întrebăm mai multe sau mai puține accidente, cari se scriu la începutul unei compozițiuni. Ele se numesc *signatura piesei*. Această signatură este egală pentru scara majoră și minoră. Observăm însă că signatura scării minore se face numai pentru modul ei antic; celelalte nu se iau în considerare.

În casurile, unde se folosesc tonul al șaselea sau șeptelea suit, trebuie scris accidentul respectiv lângă notele singuratiche între măsuri.

Scările care au signatura egală le numim *scări paralele*.

Ori care scară minoră stă în depărtare de o treaptă și jumătate de cea majoră, paralelă cu ea și viceversa. Scările, cari sunt compuse din tonuri de egală înălțime, însă altfel scrise, le numim *scări enarmonice*

Scara cromatică

Scara, în care tonurile stau unul de altul în depărtare de o semitreaptă, se numește *scară cromatică*. Fie-care ton din scara majoră ori minoră se poate sui ori cobori, pentru ceea-ce este o regulă anume: La scara *cromatică* suitoare se întrebuițează accidentalul diez, la cea pogoritoare be moll. Scara cromatică se poate forma pe ori care ton.

(Va urma)

† Romul Popoviciu

În 7/19 Noemvrie a. c. a murit, la casa părintească din comuna Măidan, abia în etate de 32 de ani și după 10 ani de preoție, preotul din Ticvanu-mic *Romul Popoviciu*.

Aruncând o privire preste vieța acestui preot bun, înțelept, zelos, blând și cuprins în totde-una de iubirea și înaintarea neamului său nu putem, decât să dăm drept înțeleptului Solomon, care a zis: „*Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune!*”

Și pre cât de scurtă a fost vieța lui pre atât mai bogată a fost în fapte nobile față de biserică și poporul păstorit de densusul.

La anul 1884 absolvând teologia în Caransebeș a fost ales de capelan în Măidan, pre lângă tatăl său, preotul George Popoviciu; la anul 1885 fu denumit administrator parohial în comuna Ticvanu-mic.

Ací venind affă o parohie prăpădită: biserica ruinată, fără casă parohială, plină de certe confesionale.

Reposatul prin însușirile sale numite mai sus și purtându-se în tot timpul cu demnitatea cuvenită chemării sale preoțesci — făcutu-s'au tuturor de toate — fu învrednicit de Dumnezeu, ca pre toți să-i dobândească; în timp scurt toți îl iubiau, uniții și neuniții!

Apoi predicând în tot timpul pacea, bună'nțelegera și dreptatea, ca cele bineplăcute Domnului — dându-se de exemplu pre sine tuturor, — pre mulți i-a abătut dela faptele întunerecului, ce domniau pre atunci în comună și de cari ni este și rușine ací a grăi! Ura confesională dispăre, pacea și buna-înțelegere între frații de un sânge ocupă locul și cu pacea vine și norocul.

Poporul ascultând bucuros pre păstoriul său sufletesc renovează biserica dela fundament, repa-

rează școala și o ajustează cu recuisitele de învățământ necesare. Să regulează salariul învățătoresc.

În câți-va ani se alimentează fondul bisericii cu venitul unui pământ alodial, la care fond mai adauge decedatul chiar din al său suma de 100 fl.

Pre cât de zelos pentru înaintarea și bunăstarea bisericii și a comunei sale; pre atât de înfocat luptătoriu pentru neamul său. Dovadă ne sunt alegerile municipale trecute!

Așa în 28 Oct. îl vedem la alegerea din comuna sa natală Măidan. Mâne-zi în 29-lea ia parte activă în cercul electoral al Comoriștei, conducând alegătorii comunei sale, unde fu și ales; eară Miercuri în 30 Octomvrie alergă chiar pre jos la alegerea din Cacova; — în tot locul fiind inima și sufletul alegătorilor. — Rentors acasă se pune în pat și nu se mai scoală.

Toate meritele sale au și fost recunoscute de cei ce-l încunjurară. Preoțimea din tractul Oraviței îl alege în anul 1890 membru la scaunul protopopesc, eară poporul membru în direcțiunea cassei de păstrare românească din Oravița și mai în urmă membru comitatens.

Înmormântarea lui în Măidan a fost însoțită de lacrimile a sute și sute de oameni. La actul înmormântării a celebrat opt preoți în frunte cu protopopul Oraviței părintele Popoviciu; carele a ținut cuvântarea funebrelă, schițând în cuvinte bine alese viața și calitățile nobile ale decedatului.

Pre lângă sicriu până la mormânt mergeau — între numeroasele neamuri — încă trei preoți uniți și 13 învățători gr. or. reprezentanți ai comunelor din prejur cu mult popor după densusul.

Numai Ticvanenții — preste 50 la număr, — erau fără conducătoriu; căci cununa capului lor era căzută, eară învățătoriu de acolo a aflat de bine a-și arăta dușmânia chiar și la moarte prin absențare. Fie-i de bine!

În sfârșit ca să fie păharul amărăciunei de tot plin, la patru zile după moartea preotului, muri și preoteasa lui, un model de soție și mamă, lăsând în urma sa două orfane, pre micuțele Maria și Elena.

Astfel se stînsură două vieți tinere, pline de viață și mult promițitoare; eară noi, ai lor, stăm uimiți sub greaua lovitură a sorții asceptând ajutoriu și mângăere dela atotputernicul Dumnezeu, Domnul vieții și al morții.

Fratele Savu

Varietăți

Mulțămita publică. Biserica din Fârdia s'a înfrumțesat de nou, căci pe templa ei stau atêrnate două icoane mari și frumoase: icoana Maicii Domnului și a Sântului Părinte Nicolae, donate de D. I. Nemoian avocat și D-na

Elena Dimitrieviciu și de Dl. Dimitrie Iancoviciu proto-notariu magistratual cu fiul seu Adrian, în amintirea repositului teolog Emiliu Petroviciu ca nepot a numiților Domni donatori; poporul din comuna noastră au fost pătuns de pietate la sântirea icoanelor și cu lacrimi în ochi a implorat, ca Dumnezeu preabunul, să respălătească marilor binefăcători pentru acestea decorări în biserica noastră. — Fârdia în 10 Decembre 1895. *Lazar Besileu, Simion Ciorega*, epitropi.

Concurs

Conform ordinațiunii consistoriale 18 August a. c. Nr. 2421 șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din **Vucova** protopresb. Buziașului, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 190 fl. 40 cr.
2. 12 Hl. și 40 litre de grâu.
3. 12 Hl. și 40 litre de cucuruz.
4. 3 jugere 913 st. □ de pământ.
5. Cortel liber cu grădină intravilană.
6. Dela înmormântări unde va participa 20 cr.
7. Paușal pentru scripturistica 4 fl.
8. Paușal pentru participarea la conferințele învățătoresci 8 fl.
9. Trăsuri de a aduce învățătorului 16 metri de lemne.

Pentru încălzirea școalei îngrijește comuna bisericască.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial să le subștearnă adm. protopresb. Aureliu Drăgan în Ghilad per Csákova având dênșii a se presenta în s. biserică în vre-o Duminecă sau serbătoare, dar nu în ziua alegerii.

Cei ce cunosc misica vocală și instumentală vor fi preferiți, cu scopul de a instrua și conduce corul vocal.

Vucova din sedința comitet. parohial ținută la 5 Noembre 1895.

[98] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan* adm. protopresb.

Concurs

În conformitate cu ordinațiunea Ven. Consistoriu diecesan ddto 17 Noembrie a. c. Nru 3382 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. ort. rom. din Valeaboului, protopresbiteratul Caransebeșului cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumente:

1. Salariu în bani gata 300 fl. cu prospect de a se înmulți dacă alesul va dovedi purtare bună și sporiu în învățământ.

2. Pentru scripturistica 12 fl.
3. Pentru conferințe 15 fl.
4. Pentru cantorat la înmormântări 12 fl.
5. Două jugere de pământ arătoriu cu venit de 20 fl.
6. Cortel natural și grădină de legumi.
7. Lemne de foc 10 stênjeni și anume: 6 pentru învățătoriu și 4 pentru școală.

Recurenții au să dovedească calificație și pracsă pedagogică. Cei ce cunosc musica vocală și instumentală vor fi preferiți. Alesul învățătoriu va avea să respecteze și alte condițiuni speciale statorite de comitet. Recursurile se se trimeată la protopresbiterul tractual în Caransebeș.

Valeaboului, din sedința comitetului parohial ținută la 26 Noembrie 1895 c. v. 2—3 [94]

Valeriu Nicolaeviciu

preot ca președ. comit. paroh.

Grigorie Lața

not. com. par.

În conțelegere cu mine *Andrei Ghidiu* protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Pre basa încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din 9-lea Noembre a. c. Nr. 3383 B. se escrie licitațiune minuendă pentru astrucarea casei bisericii gr. ort. rom. din comuna Valeaboului cu tinichea neagră cu prețiuł de esclamar 605 fl. 90 cr.

Licitațiunea se va ținea în 27-lea Decembre st. vechiu a. c. în edificiul școalei gr. ort. rom. din loc.

Reflectanți vor avea a depune vadiul de 10 % în bani ori hârtii de valoare la începutul licitațiunei.

Planul și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedea ori când la oficiul parohial. 2 - 3 [96]

Valeaboului la 29 Noembre 1895.

Valeriu Nicolaeviciu

preot ca președ. com. paroch.

Grigore Lața

inv. uot. com. parochial.

Concurs

Pe basa ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 3 Faur a. c. Nr. 147 B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei gr. ort. rom. de clasa II-a din comuna **Dubos**, protopresbiteratul Buziașului, comitatul Timiș, cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parohială.
2. Două plățuri intravilane.
3. Stola și birul usuat.

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise, și adresate comitetului parohial, să le subștearnă administratorului protopresbiteral Aureliu Dragan în Ghilad per Csákova, având dênșii a se presenta cu scirea aceluiaș administratorului protopresbiteral în biserica locală în vre-o Duminecă sau serbătoare.

Dubos, din ședința comitetului parohial ținută în 25 Octombrie 1895.

[97] 2-3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine Aureliu Dragan adm. protop.

Concurs

Conform ordinațiunii consistoriale ddo 11 Noembrie a. c. Nru 2146 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din comuna Ezeriș, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 400 fl.
2. Cuartir cu grădină de 800□ st.
3. Livada de 2 jugere fânaș cu un venit anual curat de 60 fl.
4. Pentru lemne, din cari are a se încălzi sala de învățământ 32 fl.
5. Pentru scripturistică 5 fl.
6. Pentru conferințe și adunarea generală, dacă va participa 10 fl.
7. Dela înmormântări, unde va fi poștit 50 cr.

Învățătorul este îndatorat a purta cantoralul în s. biserică. Deci reflectanții sunt poștiți a se presenta în o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Recursele se se trimită Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montană,

Ezeriș, din ședința comitetului parohial ținută în 21 Noembrie 1895. 2-3 [93]

Mihailu Ieremia
președ. com. par.

Ioachim Jurca
not. com. paroh.

În conțelegere cu mine Maxim Popoviciu protop. tract.

Înștiințare!

Depoul de bere A. Dreher „Steinbruch“.

Oferez:

1	Butoiu à 25 litre	Königsbier	4.10
1	„ „ 25 „	Kronenbier (à la Pilsen)	4.80
1	Ladă 36 Sticle à $\frac{7}{10}$	Königsbier	4.68
1	„ 36 „ à $\frac{7}{10}$	Kronenbier (à la Pilsen)	5.28
- la care prețuri darea de consum 1 fl. 25 cr. după 25 litre nu e socotită.

[95] 2-3

Văduva Diemer.

Din incidentul apropierii

sârbătorilor Crăciunului

am onoare a atrage atențiunea on. public din loc și prejur asupra escelentelor produse din confetăria mea.

Îmi permit în deosebi a atrage aceasta atențiune din considerarea, că deoarece mi-a succedat a dobândi pentru confetăria mea pe una dintre cele mai bune puteri din confetăria „Kugler“ din capitală, sunt în plăcuta poziție a corespunde pretensiunilor excuisite.

Toate artițiile aparținătoare acestei brange se produc după cea mai nouă metodă și din cea mai bună calitate.

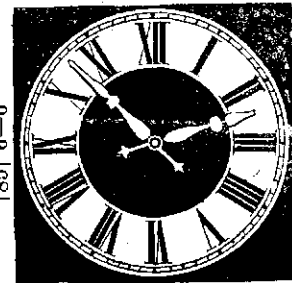
Rog on. public să mă onoreze cu comande cât mai dese.

Cu distinsă stimă

G. Imbronoviciu,

[99] 1-3

propr. de confetărie.

Prima fabrică

pentru

oroloage de turnuri

a lui

Emil Schauer

în Viena, VII., Bernardgasse 26, g.

Tariful prețurilor și specificațiune de spese se trimit gratis.